

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՅՈՑ ՁՈՐԻ ՄԱՐԶԻ
2011-2014 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ
ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ**

2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

Եղեգնաձոր 2012

Բովանդակություն

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՏՎԱԾԻ ԵՎ ՓՄՁ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ	4
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏ	4
Կրթություն	4
Առողջապահություն	5
Սոցիալական պաշտպանություն	5
ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ	6
ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	7
ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐ	7
ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ, ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ	
ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	8
Տարածքային կառավարում	8
Տեղական ինքնակառավարում և ապակենտրոնացում	9
Քաղաքացիական հասարակություն	10
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2011 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆՈՎ ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՏՐԱՄԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԵՆՔԸ	1-62

Ներածություն

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2010 թվականի հուլիսի 22-ի N1060-Ն որոշմամբ հաստատվեց Հայաստանի Հանրապետության Վայոց ձոր մարզի 2011-2014 թվականների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագիրը: Որոշման 3-րդ կետով Հայաստանի Հանրապետության Վայոց ձորի մարզպետին հանձնարարվել է մինչև յուրաքանչյուր տարվա փետրվարի 10-ը մշակել ՄՁԾ տարեկան աշխատանքային պլանը և այն ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետության փոխվարչապետ, Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման նախարարին՝ հաստատման (1-ին ենթակետ), ինչպես նաև որոշմամբ հաստատված ծրագրի իրականացման ամբողջ ընթացքում ապահովել համայնքների, հասարակական կազմակերպությունների և անկախ փորձագետների ակտիվ մասնակցությունը (2-րդ ենթակետ):

Սույն տարեկան աշխատանքային պլանը կազմվել է ի կատարումն ՀՀ կառավարության 2010 թվականի հուլիսի 22-ի N1060-Ն որոշման: Տարեկան աշխատանքային պլանի նպատակն է ապահովել տվյալ տարվա համար ՄՁԾ-ով նախատեսված միջոցառումների իրականացումը: ՏԱՊ-ն ամփոփում է պլանավորված միջոցառումները, արդյունքները և ֆինանսական ներդրումները:

Սույն տարեկան աշխատանքային պլանը կազմված է 2012 թվականի համար՝ Հայաստանի Հանրապետության 2012 թվականի հաստատված պետական բյուջեի և ՄՁԾ-ով նախատեսված միջոցառումների հիման վրա, ինչպես նաև հաշվի առնելով միջազգային և այլ կազմակերպությունների կողմից Վայոց ձոր մարզում 2012 թվականին նախատեսվող ներդրումային ծրագրերի վերաբերյալ մարզպետարանին տրամադրված տեղեկատվությունը:

ՏԱՊ-ի նպատակներն են.

- 1) Հնարավոր բոլոր ռեսուրսների համախմբումը ՄՁԾ-ով նախատեսվող 2012 թվականին իրականացվելիք միջոցառումների իրականացման համար
 - 2) Նախատեսվող միջոցառումների շաղկապումը ՄՁԾ-ի արդյունքների հետ՝ «տրամաբանական հենքի» համակարգի օգնությամբ
 - 3) Միջոցառումների իրականացման ցուցանիշների և արդյունքների ներառումը տրամաբանական հենքում
 - 4) Հնարավորության դեպքում միջոցառումների իրականացման ժամկետների՝ ըստ եռամսյակների և դրանց իրականացման համար պատասխանատու կազմակերպությունների սահմանումը
 - 5) Դեռևս ֆինանսական միջոցներով չապահովված միջոցառումների համար ֆինանսավորման ռազմավարությունների սահմանումը:
- Ընդհանուր առմամբ ՏԱՊ-ում ներկայացվում են այն միջոցառումները, որոնց՝ 2012 թվականի ընթացքում իրականացման համար պատասխանատու է լինելու

մարզպետարանը, ինչպես նաև արձանագրվում են այն հիմքերը, որոնց վրա կառուցվելու են Ծրագրի իրականացման մոնիտորինգի աշխատանքները: Բոլոր նախատեսվող միջոցառումները մանրամասնեցված են Հավելվածում արձանագրված <<Տարեկան աշխատանքային պլանով նախատեսված միջոցառումների տրամաբանական հենքում>>:

ՏԱՊ-ի իրագործման ընթացքում ակնկալվում է 2012թվականի կտրվածքով ստանալ հետևյալ հիմնական արդյունքները.

- 1) Մարզի տնտեսության աճի տեմպերի արագացում և դրա հիման վրա շոշափելի արդյունքների արձանագրում
- 2) Բնակչության եկամուտների աճ և մարդկային աղքատության կրճատում
- 3) Բնակչության զբաղվածության աճ և գործազրկության մակարդակի նվազում
- 4) Արդյունաբերության զարգացում
- 5) Գյուղատնտեսական արտադրանքի իրացման ծավալների և ապրանքայնության մակարդակի բարձրացում
- 6) Մարզի բնապահպանական իրավիճակի բարելավում
- 7) Բնակչությանը տրամադրվող սոցիալական ծառայությունների որակի և մատչելիության աստիճանի էական բարձրացում
- 8) Մարզային և համայնքային ենթակառուցվածքների զարգացում
- 9) Տարածքային կառավարման արդյունավետության բարձրացում
- 10) Մարզպետարանի կարողությունների ուժեղացում
- 11) Կառավարման արդյունավետության բարձրացում՝ օպտիմալ ապակենտրոնացում
- 12) Տեղական ինքնակառավարման մարմինների հնարավորությունների և լիազորությունների հիմնավորված ընդարձակում
- 13) Հանրային կառավարման համակարգում հրապարակայնության, թափանցիկության և հաշվետվողականության սկզբունքների արմատավորում
- 14) Քաղաքացիական հասարակության մասնակցային գործընթացի ակտիվացում, մարզային և համայնքային գործընթացներին բնակչության իրազեկվածության աստիճանի բարձրացում
- 15) Տեղեկատվության ազատության աստիճանի բարձրացում:

ԱՂՔԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՂԹԱՀԱՐՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄԸ

ՄԶԾ-ում բավարար կերպով տրված է աղքատության գնահատումը Վայոց ձորի մարզում և նախանշված են դրա հաղթահարմանն ուղղված միջոցառումները:

2012 թվականին նույնպես բնակչության բարեկեցության աճը և աղքատության դեմ ուղղված պայքարը կմնան որպես ՀՀ կառավարության և երկրի քաղաքացիական հասարակության կարևորագույն և հրատապ խնդիրներ:

ՄՁԾ-ով նախատեսված քաղաքականությունների փաթեթն ընդհանուր առմամբ ներառում է մարզի մասշտաբով նախանշված գերակա ուղղություններ, որոնք հիմնականում վերաբերում են կայուն տնտեսական աճի ապահովմանը, հանրային կառավարման բարեփոխումներին, մարդկային զարգացման հիմնախնդիրներին, հանրության մասնակցության ու մոնիտորինգի մեխանիզմների ներդրմանը: ՄՁԾ-ը, հիմք ընդունելով ԿՁԾ-ի սկզբունքներն ու ռազմավարությունը, նպատակ է հետապնդում բացահայտել մարզում աղքատությունը պայմանավորող հիմնական գործոնները, մարզի սոցիալ-տնտեսական զարգացման խոչընդոտները և դրանց հիման վրա նախանշել աղքատության հաղթահարման ռազմավարությունն ու համապատասխան միջոցառումները: 2012 թվականին աղքատության խնդիրները Վայոց ձորի մարզում կշարունակեն որոշակի լուծումներ ստանալ:

ՀՀ Վայոց ձոր մարզի աղքատության գնահատման վերլուծությունից բխող եզրահանգումների հիման վրա 2012 թվականի համար նախանշվում են մարզի տնտեսության հետևյալ գերակա ոլորտները, որոնց առաջանցիկ զարգացումը էապես կնպաստի եկամտային և մարդկային աղքատության հաղթահարմանը.

- 1) ՓՄՁ և մասնավոր հատվածի զարգացում
- 2) Սոցիալական ոլորտի ծառայությունների մատչելիության և որակի բարձրացում
- 3) Արդյունաբերության և էներգետիկայի զարգացում
- 4) Գյուղատնտեսության զարգացում
- 5) Բնապահպանական խնդիրների արդյունավետ լուծում
- 6) Զբոսաշրջության զարգացում
- 7) Քաղաքաշինական ծրագրերի իրականացում
- 8) Մարզային և համայնքային ենթակառուցվածքների կառուցում, բարելավում
- 9) Տարածքային կառավարման և տեղական ինքակառավարման արդյունավետ մեխանիզմների կիրառում
- 10) Արտակարգ իրավիճակներից բնակչության և տարածքների արդյունավետ պաշտպանություն:

2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ ԾՐԱԳԻՐ

1. Արդյունաբերություն

Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության, ինչպես նաև մասնավոր հատվածի զարգացումը մարզում աղքատության կրճատման և տնտեսական զարգացման ամենակարևոր ուղղություններից մեկն է: Այս կապակցությամբ 2012 թ. ՄՁԾ-ով առաջարկվում է բարձրացնել գործարար ակտիվությունը մարզում բիզնես պլանավորման և կառավարման տարածաշրջանային հատուկ մոտեցումների կիրառման միջոցով՝ ներգրավելով այդ գործնթացներում ՏԻՄ-երի և գործարար համայնքի ներկայացուցիչներին:

Մասնավոր հատվածի զարգացման հիմնախնդիրների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ մարզի տնտեսության հետագա զարգացման համար կարևոր է շարունակելով առանձին ՓՄՁ-ների մակարդակով ցուցաբերվող աջակցությունը, անցում կատարել առանձին ոլորտների և տարածաշրջանների մակարդակով մասնավոր հատվածի զարգացման հետևյալ ծրագրային միջոցառումների իրականացմանը, 1) ՓՁՄ աջակցման և մասնավոր հատվածի զարգացման տարածաշրջանային ծրագրերի մշակում, 2) Գերակա ոլորտներում մասնավոր հատվածի զարգացման մարզային հայեցակարգերի ընդունում: Ծրագրերի մշակման առաջին փուլում պետք է հստակեցվեն գործարարության զարգացման այն ռեսուրսները, որոնք տարածաշրջանի համայնքները պատրաստ են տրամադրել մասնավոր ներդրումները խրախուսման համար: Մասնավոր ներդրումների ներհուսքին նպաստող մեկ այլ կարևոր գործոն է մարզի համար գերակա ոլորտների զարգացման հայեցակարգերի ընդունումը: Հայտնի է, որ մարզի բոլոր տարածաշրջանների համար գերակա ոլորտներ են գյուղմթերքների վերամշակումը և իրացումը, ինչպես նաև զբոսաշրջությունը և հարակից ծառայությունները: Սակայն, որպիսի ներդրումները արդարացված լինեն և նվազի նրանց ռիսկայնությունը անհրաժեշտ է հստակեցնել այդ ապրանքների և ծառայությունների պահանջարկի ծավալները և իրացման շուկաները: Այստեղ որոշիչ է մարզպետարանի, Մարզային խորհրդի, ինչպես նաև ՓՄՁ ՋՄԽ-ի դերը, ընդ որում՝ ինչպես տարածաշրջանային ծրագրերի մշակման, այնպես էլ տարեկան աշխատանքային պլանների շրջանակներում մասնավոր ներդրողներին խրախուսելու գործում:

2012թ ՄՁԾ-ով պետական բյուջեի միջոցների հաշվին նախատեսվել է 100 մլն դրամ փոքր և միջին ձեռնարկատիրության սյուբեկտների վարկավորման հետ կապված հիմնախնդիրների ֆինանսական ռեսուրսների մատչելիության ապահովման համար, այս ներդրումը նախատեսվում է իրականացնել ՓՄՁ ՋԱԿ-ի միջոցներով: Մարզի զբոսաշրջության ոլորտի երթուղիների վերաբերյալ ներդրումային փաթեթների պատրաստում և ներդրումների ներգրավման համար նախատեսվել է 50 մլն դրամ:

2012թ ՄՁԾ-ով մասնավոր հատվածի միջոցների հաշվին նախատեսվել է 95 մլն դրամ փոքր և միջին ձեռնարկությունների վերազինման համար: Մասնավորապես 7 մլն դրամ հանքային ջրերի շտապման ձեռնարկություններում, 8 մլն դրամ գինեգործարանների վերազինման համար, 80 մլն դրամ առողջարանի կառուցման համար:

Համեմատական

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի 2011-2014 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման

ծրագրի ՓՄՁ ոլորտի 2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2012թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ ՏԱՊ-ով նախատեսված իրատեսական բյուջե	Ծրագրով նախատեսված ֆինանսական միջոցների տարբերությունը /ճեղքվածք/
1. ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՏՎԱԾԻ ԵՎ ՓՄՁ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ	150 000,0	125 000.0	-30 000.0
<i>որից՝</i>			
պետական բյուջե	150000.0	30 000,0	-120000.0
դոնորներ			
համայնքային բյուջե			
այլ աղբյուրներով		95 000,0	95000.0

Ծանոթություն: Աշխատանքներ է տարվում պետական կազմակերպությունների, ներդրողների, ինչպես նաև միջազգային և տեղական դոնոր կազմակերպությունների հետ ՓՄՁ-ի զարգացման ոլորտում ներդրումներ կատարելու համար:

2.ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐ

2.1 Կրթություն

Կրթության որակի և մատչելիության բարձրացումը դիտվում է որպես այս ոլորտի զարգացման գերակա նպատակ: 2012թ. հատկապես ուշադրություն է դարձվելու

միջնակարգ կրթության համակարգում տեղի ունեցող բարեփոխումներին, որոնք ուղղված են դպրոցների ապակենտրոնացմանը և ժողովրդավարացմանը, կառավարման մեխանիզմների կատարելագործմանն ու թափանցիկության ապահովմանը: Անհրաժեշտ է նաև հատուկ կրթական և առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաներին հանրակրթական համակարգում ինտեգրելուն ուղղված համապատասխան միջոցառումներ իրականացնել:

2012թ. ՄՁԾ-ով առաջարկվում են շարունակել դպրոցների վերանորոգման, տեխնիկական վերազինման և գույքի թարմացման միջոցառումները, ուսուցիչների մասնագիտական կարողությունների բարձրացման, դպրոցների՝ որպես ինքնակառավարման մարմինների ուժեղացման, նախադպրոցական և մասնագիտական կրթության զարգացման, մարզում մարզամշակութային կյանքի ակտիվացմանն ուղղված ծրագիրը:

2012թ ՀՀ պետական բյուջեից նախատեսվել է 4.938 մլն. դրամ մշակութային միջոցառումների կազմակերպման համար:

2012թ.-ի պետական բյուջեի միջոցով՝ մարզի կրթական, մշակութային համակարգի օբյեկտներ հիմնանորոգման և կառուցման համար նախատեսվել 267,074մլն. դրամ,

2012թ ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարության պատվիրատվությամբ

Քարագլխի ավագ դպրոցի հիմնանորոգում	45 474.0
Ելփինի միջնակարգ դպրոցի հիմնանորոգում	20 000.0
Վայքի ավագ դպրոցի հիմնանորոգում	181 600.0

Ընդամենը պետ բյուջե 247 074,0 մլն դրամ

Մշակութային օբյեկտներից

ՀՀ պետական բյուջեով մարզպետարանի պատվիրակությամբ.

Արենիի մարզադահլիճի վերակառուցում	20 000.0
-----------------------------------	----------

Համեմատական

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի 2011-2014 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման

ծրագրի կրթության, մշակույթի և սպորտի ոլորտի 2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2012թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ ՏԱՊ-ով նախատեսված իրատեսական բյուջե	Ծրագրով նախատեսված ֆինանսական միջոցների տարբերությունը /ճեղքվածք/
2.14 ԲԹՈՒԹՅՈՒՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹ ԵՎ ՍՊՈՐՏ	4 824 714.4	1 658 729.3	-3165985.1
<i>որից՝</i>			
<i>պետական բյուջե</i>	4 791 614.4	1 658 729.3	-3132885.1
<i>դոնորներ</i>			
<i>համայնքային բյուջե</i>			
<i>այլ աղբյուրներով</i>	33 100.0	0	-33 100.0

Աշխատանքներ է տարվում պետական կազմակերպությունների, ներդրողների, ինչպես նաև միջազգային և տեղական դոնոր կազմակերպությունների հետ ներդրումներ կատարելու համար:

2.2 Առողջապահություն

Առողջապահական ծառայությունների մատչելիության ու որակի բարձրացումը մարզում սահմանվել է որպես ՄՁԾ-ի ոլորտային գերակա նպատակ:

ՄՁԾ-ում արտացոլված առողջապահության ոլորտի գերակայությունները ներառում են՝ հեռավոր գյուղական համայնքներում առողջության պահպանման առաջնային ծառայությունների բարելավում և մատչելիության բարձրացում, նեղ մասնագիտացում ունեցող բժշկական անձնակազմի և ղեկավար բուժանձնակազմի վերապատրաստում, տարափոխիկ հիվանդությունների և ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ի կանխարգելման, վաղ ախտորոշման և լիարժեք բուժման ազգային ռազմավարության մասին հանրային իրազեկության բարձրացում, բուժհաստատությունների շենքային պայմանների և նյութատեխնիկական բազայի բարելավում: